

О. І. Васильєва,

д. держ. упр., професор, професор кафедри публічного управління та публічної служби,
Національна академія державного управління при Президенті України

Н. В. Васильєва,

д. держ. упр., доцент, професор кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування
та управління містом, Національна академія державного управління при Президенті України

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

O. Vasylieva,

Doctor of Science in Public Administration, professor, professor of Public Administration
and Public Service Department of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

N. Vasylieva,

Doctor of Science in Public Administration, associate professor, professor of Regional Administration, Local Self-Government
and Urban Management Department of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

CONCEPTUAL BASIS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES

У статті зазначено, що прийняті на конференціях ООН нормативно-правові акти започаткували концептуальні зміни розуміння сталого розвитку в довгостроковій перспективі, які мають стосуватись економічного, екологічного та соціального становища в кожній країні та чітко контролюватись як з боку держави, так і громадськості. Акцентовано, що міжнародним співтовариством було закладено три принципово обов'язкові складові сталого розвитку: економічне зростання, соціальний прогрес і захист навколишнього середовища. Зазначено, що процеси децентралізації владних відносин в Україні акцентують увагу саме на сталому розвитку територіальних громад; це регульований процес гармонізації соціальних, економічних і екологічних складових продуктивних сил, спрямованих на використання, збереження та поетапне відновлення цілісності природного середовища, створення можливостей та досягнення високої якості життя людей. Наведенно кращі практики збалансованого розвитку в Україні.

The article states that adopted at the UN conferences, legal acts have introduced conceptual changes to the understanding of sustainable development in the long run, which should relate to the economic, environmental and social situation in each country and be clearly controlled both by the state and the public. It is emphasized that the international community has laid three fundamentally necessary components of sustainable development: economic growth, social progress and protection of the environment. It is noted that the processes of decentralization of power relations in Ukraine focus on the sustainable development of territorial communities; is a regulated process of harmonization of social, economic and environmental components of productive forces aimed at the use, conservation and phased restoration of the integrity of the natural environment, creation of opportunities and achievement of high quality of life of people. Bringing the best practices of balanced development in Ukraine.

Ключові слова: сталий розвиток, територіальна громада, стратегія сталого розвитку, кращі практики збалансованого розвитку.

Key words: sustainable development, territorial community, sustainable development strategy, best practices of sustainable development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Ефективне впровадження задекларованих у "Порядку денному на XXI століття" (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.),

Декларації Саміту тисячоліття під егідою ООН (Нью-Йорк, 2000 р.), Йоганнесбурзькій декларації та Плані дій щодо подальшого впровадження принципів сталого розвитку Світового саміту з проблем сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), доповіді "Майбутнє, якого ми прагнемо" (Ріо-де-Жанейро, 2012 р.). Глобальні Цілі

сталого розвитку, яких дотримуються всі країни світу, встановлюють власні показники розвитку і включають 17 цілей і 169 конкретних завдань, були затверджені в 2015 р. на засіданні Генеральної асамблеї ООН з питань сталого розвитку [10].

В Україні у процесі визначення Цілей сталого розвитку, відповідних завдань та показників на довгострокову перспективу необхідно враховувати глобальні орієнтири розвитку, принципи сталого розвитку та суспільну думку щодо бачення майбутнього розвитку. Світовий досвід свідчить, що суспільний прогрес значною мірою залежить від підтримання балансу між цілями підтримки економічного зростання, конкурентоспроможності бізнесу, забезпечення екологічної безпеки та зменшення соціальної нерівності. Для досягнення довгострокових цілей необхідно послідовно виконувати визначені коротко- та середньострокові завдання. Передумовами досягнення всіх без винятку цілей розвитку є якісне управління, викорінення корупції, суспільна підтримка. Відповідно належне ефективне управління, чесна та прозора влада, участь населення у прийнятті рішень та контролюванні їх виконання мають враховуватись при формулюванні стратегічних цілей [10].

Забезпечення сталого майбутнього можливе шляхом вироблення та впровадження на загальнодержавному рівні стратегічних і цільових основ державного регулювання сталим розвитком країни. Відповідно, дослідження концептуальних підходів до забезпечення сталого розвитку в Україні, визначення сучасних векторів сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації набуває особливої актуальності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ

Процеси децентралізації владних відносин в Україні акцентують увагу на сталому розвитку територіальних громад. Зазначимо, що предметні дослідження в цьому напрямку здійснювали: В. Бабаєв, О. Бобровська, О. Васильєва, Н. Васильєва, К. Ващенко, Ю. Ганущак, І. Дробот, В. Загорський, Ю. Ковбасюк, В. Колтун, Т. Кравченко, Ю. Литвин, А. Ткачук, Ю. Шаров та інші. Різні аспекти публічного управління сталим розвитком досліджували: В. Вакулєнко, Н. Васильєва, С. Романюк, О. Осауленко, М. Пітцик та інші. Проте питання впровадження концепції сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації владних відносин в Україні потребують більш ретельного розгляду.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є узагальнення концептуальних засад сталого розвитку для подальшого їх запровадження у контексті децентралізації органів влади та об'єднання територіальних громад.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Концепт сталого розвитку започатковано у Декларації першої Конференції ООН щодо проблем навко-

лишнього середовища (Стокгольм, 1972 р.), і визначено у доповіді Міжнародної комісії з навколишнього середовища і розвитку ООН "Наше спільне майбутнє", яку проголосила в 1987 р. прем'єр-міністр Норвегії Гру Харлем Брундтланд, чим зробила значний внесок у просуванні зазначеної концепції на міжнародному рівні. Основна ідея полягає у забезпеченні певного балансу між поколіннями. На Саміті Землі ООН 1992 р. у Ріо-де-Жанейро було визначено теоретичне підґрунтя сталого розвитку як "такого, що задовольняє потреби сучасного часу, але не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби". Надалі ця концепція була підтримана членами конференції з питань сталого розвитку 2012 р. у Ріо-де-Жанейро ("Ріо+20").

Отже, можемо стверджувати, що прийняті на конференціях ООН нормативно-правові акти започаткували концептуальні зміни розуміння сталого розвитку в довгостроковій перспективі, які мають стосуватись економічного, екологічного та соціального становища в кожній країні та чітко контролюватись як з боку держави, так і громадськості. Отже, міжнародним співтовариством було закладено три принципово обов'язкові складові сталого розвитку: економічне зростання, соціальний прогрес та захист навколишнього середовища.

В українській науці основні ідеї сталого розвитку належать видатному вченому, академіку, першому президентові Академії наук України, мислителю, громадському діячу зі світовим ім'ям В. Вернадському, який сформулював "біосферно-ноосферну концепцію сталого розвитку", засновану на розвитку нанотехнологій у глобальному вимірі, які, в свою чергу, впливають на економічну, соціальну та екологічну складові сталого розвитку. На його думку, організація керованої ноосфери, тобто сталого та безпечного розвитку світової цивілізації, має стати стратегією виживання людства. Тобто слід прагнути до ноосферної цивілізації, застосовуючи "розумні" технології, що забезпечить сталий розвиток нооспільноти. Критична оцінка змін, що відбуваються, дозволила запропонувати в медицині розвиток генетики, а також ноетику як етичний напрям, орієнтований на сталий розвиток суспільства [2, с. 15].

Зазначимо, що процес становлення України як незалежної демократичної держави історично співпав з прийняттям світовою спільнотою Концепції сталого розвитку (одним з основних напрямів реалізації якої є розроблення декларацій щодо сталого розвитку населених пунктів, регіональних Повісток для великих і малих міст, з урахуванням фундаментальних принципів планування тощо. На вимогу "Порядку денного на ХХІ століття" уряди із залученням органів регіональної та місцевої влади, представників бізнесу й громадськості розробляють і приймають національні стратегії сталого розвитку, та несуть відповідальність за їх реалізацію.

Пріоритетним напрямом зовнішньополітичного курсу України проголошено її інтеграцію до ЄС. Тим самим держава задекларувала прагнення впроваджувати принципи сталого розвитку. Вперше поняття сталого розвитку було вжито в Постанові Верховної Ради України "Про

Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки" від 05.03.1998 р. [8]. Постановою Верховної Ради України від 24.12.1999 р. схвалено Концепцію сталого розвитку населених пунктів на тривалу перспективу (15—20 років), положення якої спрямовані на покращення стану довкілля і сталий розвиток з метою формування виваженої політики [7].

Пов'язуючи реформу децентралізації із рівнем конкурентоспроможності територіальної громади М. Пітцик зазначає, що реалізувати соціальні, економічні та екологічні аспекти сталого розвитку, і тим самим, покращити якість життя населення можливо за умови концентрації влади на базовому рівні. Тобто, коли органи місцевого самоврядування мають можливість витратити значні бюджетні кошти конкретного села, селища, міста на розвиток інфраструктури та сфери послуг за принципом субсидіарності; а також фінансувати наукові проекти та розробки науковців і фахівців з конкретних напрямів, у т.ч. спільних з міжнародними організаціями й установами, які в майбутньому компенсують ці втрати позитивним ефектом [6].

У процесі аналізу теоретико-методичної бази наукового доробку в галузі публічного управління сталого розвитку О.В. Безуглий у дисертаційному дослідженні "Територіальна громада в Україні: напрями та чинники сталого розвитку" робить висновок, що основні ініціативи світових країн-лідерів щодо забезпечення сталості в розвитку належать органам місцевого самоврядування, як найбільш ефективним органам управління справами місцевого значення [1]. У дослідженні "Механізми забезпечення сталого розвитку територіальної громади" О.К. Гордєєв зазначає, що подальші перспективи наукових розробок стосовно державного регулювання сталого розвитку територіальних громад полягають у вдосконаленні підходів до реалізації механізмів забезпечення, визначенні принципів, індикаторів і показників оцінювання ефективності запровадження стратегічного партнерства в країні [3].

Стратегія сталого розвитку "Україна — 2020" (Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015) є документом довгострокової дії, що ґрунтується на сучасних міжнародних принципах співіснування людства і довкілля, і в якому визначені мета, завдання та пріоритетні напрями поступального розвитку українського суспільства на шляху забезпечення збалансованості економічних, соціальних та екологічних чинників. Зокрема, визначені вектори подальшого руху держави [9]:

— розвитку — забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ і підвищення стандартів життя з сильною економікою та передовими інноваціями;

— безпеки — забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян, захищеності інвестицій і приватної власності;

— відповідальності — забезпечення гарантій, відповідно до яких кожен громадянин, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак, матиме доступ до високоякісної освіти, системи

охорони здоров'я та інших послуг у державному та приватному секторах;

— гордості — забезпечення взаємної поваги й толерантності в суспільстві, гордості за власну державу, її історію, культуру, науку, спорт тощо.

У рамках проекту ПРООН-ГЕФ "Інтеграція положень Конвенції Ріо в національну політику України" успішно реалізовано три грантові ініціативи зі сталого розвитку громад. Зокрема проект "Рекультивация земель, порушених внаслідок незаконного видобування корисних копалин на цінних природних територіях" (Житомирська обл.); "Центр кращих практик збалансованого розвитку в Україні" (Черкаська обл.), "Центр відновлення Сходу України на засадах збалансованого розвитку" (Донецька та Луганська обл.). По першому проекту за сприяння ПРООН-ГЕФ, Олевської районної ради, Житомирської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги, Поліського природного заповідника в липні 2016 р. у м. Олевськ відбулось засідання круглого столу з питань "Відновлення територій, порушених внаслідок незаконного видобування бурштину", організатором якого був Міжрегіональний центр наукових експертиз, атестації, сертифікації, паспортизації та кадрової політики. Серед завдань даного проекту визначено: створення демонстраційної ділянки рекультивации порушених земель; відновлення цінних природних територій в рамках виконання положень Конвенції ООН про охорону біологічного різноманіття; попередження деградації ґрунтів у рамках виконання положень Конвенції ООН про боротьбу з опустелюванням; формування екологічного світогляду та почуття відповідальності за стан довкілля у місцевих громадах; популяризація та впровадження Цілей збалансованого розвитку, зокрема: захист, відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне управління лісами, боротьба з опустелюванням, припинення та повернення назад процесу деградації земель і припинення процесу втрати біорізноманіття [4].

Проект зі створення Центру сталого розвитку в с. Виграїв Черкаської області реалізується завдяки активній інформаційно-просвітницькій, практичній та демонстраційній діяльності молоді. Партнери проекту (Черкаський державний технологічний університет, Черкаська обласна організація Всеукраїнської дитячої спілки "Екологічна варта", Корсунь-Шевченківська районна рада, Виграївська сільська рада, відділ освіти Корсунь-Шевченківської районної державної адміністрації) надають методичну та інформаційно-просвітницьку підтримку Центру. В заходах взяли участь 550 осіб (жінки — 60 %, чоловіки — 40 %). Створено 20 робочих місць для мешканців; умови для екологічно дружньої діяльності у вільний час для місцевої громади, орієнтовно 200 осіб; 15 нових громад висловили зацікавленість у створенні подібних Центрів сталого розвитку на своїх територіях; підтримано створення бази даних і бібліотеки кращих практик із запровадження принципів сталого розвитку.

У рамках проекту "Центр сприяння відновленню Сходу України на засадах збалансованого розвитку" розроблено та затверджено міською радою 20.07.2016 р. Програму збалансованого розвитку м. Святогірськ на період до 2020 р. (Донецька обл.), за

якої населений пункт має перетворитися на сучасне європейське місто та кардинально змінити підходи до всіх сфер життєдіяльності, базуючись на принципах сталого розвитку. Зокрема передбачено розробку комплексних програм щодо розвитку рекреаційної зони в центрі й озеленення міста; поводження з твердими побутовими відходами; запобігання утворенню стихійних сміттєзвалищ; ландшафтної реконструкції існуючих об'єктів зеленого господарства; реконструкції водопровідних і каналізаційних систем; покращення стану р. Сіверський Донець та о. Банне, а також якості питної води; збільшення площі зелених насаджень всередині та лісових насаджень навколо міста; а також схеми санітарної очистки міста тощо. До процесу реалізації місцевої Програми сталого розвитку "Святогірськ-2020" залучено широке коло експертів, громадських діячів, науковців у межах їх компетенцій. Розробка цього принципово нового документу стане поштовхом для інших територіальних громад регіону використовувати світові стандарти та цілі сталого розвитку.

Крім того, в рамках проекту проведено геоecологічний та біологічний моніторинг стану басейну р. Сіверський Донець, за результатами якої підготовлено рекомендації щодо оздоровлення річок басейну Сіверського Дінця, що допоможе в довгостроковій перспективі покращити стан водних об'єктів Донецької та Луганської областей та забезпечити доступ населення до якісної питної води. Розробкою стратегічних місцевих документів з урахуванням принципів сталого розвитку зацікавилися інші громади. Так, за допомоги експертів проекту розроблено Стратегію збалансованого розвитку територіальної громади Варварівської сільської ради Кременського району Луганської області до 2020 р., положення якої спрямовані на забезпечення добробуту мешканців шляхом розвитку інфраструктури, підвищення духовно-культурного рівня населення, соціально-економічних стандартів і забезпечення сприятливого й безпечного для здоров'я та життя стану навколишнього середовища. Активісти проекту з різних районів Донецької та Луганської області мають намір створити Громадську організацію "Збалансований розвиток — Схід", через яку будуть поширюватися напрацювання проекту та забезпечиться його сталість.

Отже, сучасний шлях розвитку України — це перехід на засади сталого розвитку шляхом забезпечення багаторівневої системи дій і заходів. Лише ефективна співпраця органів місцевого самоврядування, освітян, науковців, представників громадськості та бізнесу допоможе підвищити рівень спроможності громад на регіональному і місцевому рівнях. Сьогодні в регіонах існує запит громадськості у створенні стратегій збалансованого розвитку для своїх територій. Вважаємо, що для забезпечення сталості реалізованих проектів було б добре кращі практики поширювати через Мережу організацій громадянського суспільства, різноманітні заходи національного та міжнародного характеру, використовуючи електронні та друковані ЗМІ, соціальні мережі й інші інформаційно-комунікативні спроможності та інструменти [5].

Отже, сталим є розвиток, що задовольняє потреби суспільства, не ставлячи під загрозу спроможність

майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Тобто в основі лежать права людини на життя та повноцінний розвиток. Це система взаємоузгоджених управлінських, економічних, соціальних, природоохоронних заходів, спрямованих на формування системи суспільних відносин на засадах довіри, партнерства, солідарності, консенсусу, етичних цінностей, безпечного навколишнього середовища, національних джерел духовності. Проте в Україні на законодавчому рівні невирішеною залишається проблема унормування трактування сутності сталого розвитку й, відповідно, узгодженість нормативно-правових актів із його забезпечення між собою.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДеноГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Процес державного регулювання сталого розвитку передбачає послідовну реалізацію комплексу управлінських економічних, організаційних, фінансових заходів, що є компонентами політики забезпечення сталого суспільного розвитку. З огляду на сучасні реалії, саме від державної влади та розробленої нею політичної стратегії залежать умови ведення бізнесу, використання ресурсного потенціалу, соціально-економічні процеси, перспективи розвитку країни та забезпечення інтересів усіх членів суспільства. Отже, сталий розвиток — це регульований процес гармонізації соціальних, економічних і екологічних складових продуктивних сил, спрямованих на використання, збереження та поетапне відновлення цілісності природного середовища, створення можливостей та досягнення високої якості життя людей. Концепція ж сталого розвитку з'явилася як результат об'єднання трьох структурних підсистем: економіки, соціуму та екології, збалансованість цих різних і водночас взаємопов'язаних напрямів та їх впровадження у конкретні заходи — складне завдання, оскільки всі три складові сталого розвитку повинні розглядатися комплексно.

Сьогодні не можна оцінити стан наукової розробки проблематики сталого розвитку територіальних громад в нашій державі як задовільний. Насамперед, це підтверджує той факт, що базові принципи сталого розвитку, визначені за конвенціями Ріо, досі не імplementовані до українського законодавства, відсутні (або нерезультативні) стратегії, концепції, проекти в галузі забезпечення стану сталого розвитку територіальних громад населених пунктів і держави в цілому. Більшість науковців звертає увагу на недостатню увагу державної влади та неефективність засад функціонування системи органів публічного управління та адміністрування на місцевому рівні.

Література:

1. Безуглий О.В. Територіальна громада в Україні: напрями та чинники сталого розвитку: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.04 / О.В. Безуглий; Харків. регіон. ін-т держ. упр.; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — Харків, 2008. — 20 с.

2. Бурик З.М. Державне регулювання сталого розвитку України: теорія та практика [Текст]: монографія / З.М. Бурик. — Львів: Вид-во Простір-М, 2017. — 384.

3. Гордєєв О.К. Механізми забезпечення сталого розвитку територіальної громади: дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.04 / О.К. Гордєєв; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; Одес. регіон. ін-т держ. упр. — Одеса, 2014. — 200 с.

4. Засідання круглого столу "відновлення територій, порушених внаслідок незаконного видобування бурштину" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sgpinfo.org.ua/index.php/ua/resursy/novyny/420-zasidannia-kruhloho-stolu-vidnovlennia-terytorii-porushenykh-wnaslidok-nezakonnoho-vydobuvannia-burshtynu>

5. Огляд кращих практик грантових проєктів, реалізованих в рамках проєкту ПРООН-ГЕФ "Інтеграція положень Конвенцій Ріо в національну політику України", адміністрування ПМГ ГЕФ / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ecoosvita.org.ua/sites/default/files/imce/oglyad_krashchih_praktyk_ukr_eng_sm_size.pdf

6. Пітцик М. Децентралізація може завадити політичне середовище, яке не хоче змін / М. Пітцик [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/2357>

7. Про затвердження Концепції сталого розвитку населених пунктів: Постанова Верховної Ради України від 24 груд. 1999 р. № 1359-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1359-14>

8. Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки: Постанова Верховної Ради України від 05 берез. 1998 р. № 188/98-вр [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/188/98-%D0%B2%D1%80>

9. Про Стратегію сталого розвитку "Україна — 2020": Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/conv>

10. Цілі сталого розвитку 2016-2030 / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

References:

1. Bezuhlyy, O. V. (2008), "Territorial community in Ukraine: directions and factors of sustainable development", Ph.D. Thesis, Public Administration, Kharkiv. rehion. in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy, Kharkiv, Ukraine.

2. Buryk, Z. M. (2017), Derzhavne rehulyuvannya staloho rozvytku Ukrainy: teoriya ta praktyka [State regulation of sustainable development of Ukraine: theory and practice], Vyd-vo Prostir-M, Lviv, Ukraine.

3. Hordyeyev, O.K. (2014), "Mechanisms for the sustainable development of the territorial community", Abstract of Ph.D. dissertation, Odes. rehion. in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy, Odesa, Ukraine.

4. GEF Small Grants Programme (2016), "Round Table "Restoration of Territories Encroached by Illegal Amber Extraction", [Online], URL: <http://sgpinfo.org.ua/>

index.php/ua/resursy/novyny/420-zasidannia-kruhloho-stolu-vidnovlennia-terytorii-porushenykh-wnaslidok-nezakonnoho-vydobuvannia-burshtynu (Accessed 10 March 2018).

5. GEF Small Grants Programme (2016), "Review of best practices of grant projects implemented within the framework of the UNDP-GEF project "Integration of the provisions of the Rio conventions into national politics of Ukraine", administration of the GEF PGG", [Online], URL: http://ecoosvita.org.ua/sites/default/files/imce/oglyad_krashchih_praktyk_ukr_eng_sm_size.pdf (Accessed 10 March 2018).

6. Pittsyk, M. (2016), "Decentralization can be hampered by a political environment that does not want change", [Online], available at: <http://decentralization.gov.ua/news/2357> (Accessed 10 March 2018).

7. Verkhovna Rada of Ukraine (1999), Resolution "On Approval of the Concept of Sustainable Development of Human Settlements", [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1359-14> (Accessed 10 March 2018).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (1998), Resolution "About the main directions of the state policy of Ukraine in the field of environmental protection, use of natural resources and ensuring environmental safety", [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/188/98-%D0%B2%D1%80> (Accessed 10 March 2018).

9. President of Ukraine (2015), Decree "About the Strategy of Sustainable Development "Ukrayina — 2020", [Online], available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/conv> (Accessed 10 March 2018).

10. UN House in Ukraine (2017), "Sustainable Development Goals 2016-2030", [Online], available at: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (Accessed 10 March 2018).

Стаття надійшла до редакції 27.03.2018 р.

www.economy.nauka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Видання включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з ЕКОНОМІКИ

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73